

Lapset ja nuoret, perusopetus

24.6.2026

Dnro 2886-2026
(00 01 02)

Mimmi Ruusunen

Vastaus valtuutettu Mimmi Ruusunen ym. aloitteeseen valtionosuuksista maksettavista liikunta- ja kulttuuriseteleistä kotiopetuksessa oppivelvollisuuttaan suorittaville

Perusopetuksen palvelualuejohtaja Krista Lahtinen ja ruotsinkielisten palveluiden johtaja Liliane Kjellman 24.6.2026:

Valtuutettu Mimmi Ruusunen ym. ovat 23.3.2026 tehneet aloitteen valtionosuuksista maksettavista liikunta- ja kulttuuriseteleistä kotiopetuksessa oppivelvollisuuttaan suorittaville. Aloitteessa ehdotetaan, että kuntien saamista valtionosuuksista käytetään jatkossa osa kotiopetuksessa opiskeleville annettaviin liikunta- ja kulttuuriseteleihin lasten ja nuorten yhdenvertaisten oppimisen ja osallisuusmahdollisuuksien tukemiseksi.

Kaupunki pitää aloitteen tavoitetta lasten ja nuorten yhdenvertaisten oppimisen ja osallisuusmahdollisuuksien tukemisesta sinänsä kannatettavana. Esitettyä toimenpidettä ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista toteuttaa.

Perusopetuslain näkökulmasta kotiopetus ei ole kunnan järjestämää opetusta. Oppivelvollisuuden voi suorittaa osallistumatta perusopetuslain mukaiseen opetukseen, jolloin huoltaja vastaa oppivelvollisen opetuksen järjestämisestä. Kotiopetus ei edellytä viranomaislupaa, vaan huoltajan ilmoitus oppivelvollisen asuinkuntaan on riittävä. Tämän jälkeen vastuu siirtyy huoltajalle, joka vastaa siitä, että oppivelvollinen saavuttaa perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot sekä edistyy opinnoissaan. Huoltaja, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta laiminlyö velvollisuutensa valvoa oppivelvollisuuden suorittamista, voidaan tuomita sakkoon oppivelvollisen valvonnan laiminlyönnistä.

Keskeistä on, että kotiopetuksessa huoltaja vastaa oppivelvollisen opintojen käytännön toteutuksesta, kuten oppimateriaalien hankinnasta ja opetuksen järjestämisestä. Lainsäädännön mukaisesti kunnalla ei ole velvollisuutta järjestää opetusta kotiopetuksessa olevalle oppivelvolliselle eikä tarjota maksuttomia oppimateriaaleja tai muita perusopetukseen kuuluvia etuuksia.

Kotiopetuksessa olevalle oppivelvolliselle ei myöskään synny oikeutta niihin palveluihin ja etuuksiin, jotka perusopetukseen osallistuvalla oppilaalla perusopetuslain perusteella kuuluvat. Näitä ovat muun muassa opetus kunnan järjestämänä, oppimisen ja koulunkäynnin tuki, maksuttomat oppimateriaalit, työvälineet ja -aineet, oppilashuollon palvelut, maksuton kouluruokailu sekä koulukuljetus.

Valtuustoaloitteessa esitetty liikunta- ja kulttuuriseteleiden kohdentaminen kotiopetuksessa oleville oppivelvollisille merkitsisi käytännössä uusien etuuksien luomista ryhmälle, joka ei kuulu kunnallisen perusopetuksen palvelujen piiriin. Tämä poikkeaisi perusopetuslain lähtökohdista, joissa julkiset koulutuksen resurssit kohdennetaan kunnan järjestämään opetukseen osallistuviin oppilaisiin. Mikäli kotiopetuksessa oleville oppivelvollisille luotaisiin erillinen etuusjär-

Lapset ja nuoret, perusopetus

24.6.2026

Dnro 2886-2026
(00 01 02)

jestelmä, syntyisi kysymys vastaavien tukimuotojen ulottamisesta myös muihin ryhmiin, jotka eivät osallistu kunnan järjestämään perusopetukseen (mm. yksityiskoulut, ulkomailla opiskelevat). Tämä voisi johtaa vaikeasti rajattavaan ja hallinnollisesti raskaaseen tukijärjestelmään.

Lisäksi kuntien saamien valtionosuuksien tarkoituksena on turvata kuntien lakisääteisten tehtävien, kuten perusopetuksen, järjestämisen rahoitus. Valtionosuuksien kohdentaminen kotiopetuksessa olevien oppivelvollisten yksilöllisiin etuuksiin ei ole linjassa tämän tarkoituksen kanssa, eikä kunnalla ole velvoitetta eikä selkeää toimivaltaa osoittaa varoja tällaiseen käyttöön.

Esitys herättää myös yhdenvertaisuuskysymyksiä. Jos kotiopetuksessa oleville oppivelvollisille myönnettäisiin erillisiä etuuksia ilman vastaavaa velvoitetta osallistua kunnan järjestämään opetukseen tai sen kustannuksiin, syntyisi epätasapaino suhteessa niihin oppilaisiin, jotka ovat kunnan palvelujen piirissä ja joiden opetuksesta aiheutuvat kustannukset kunnalle ovat merkittävät.

Edellä esitetyin perustein lasten ja nuorten palvelukokonaisuus katsoo, ettei valtuustoaloitteessa esitettyä mallia ole tarkoituksenmukaista tai perusteltua toteuttaa.

Krista Lahtinen
palvelualuejohtaja